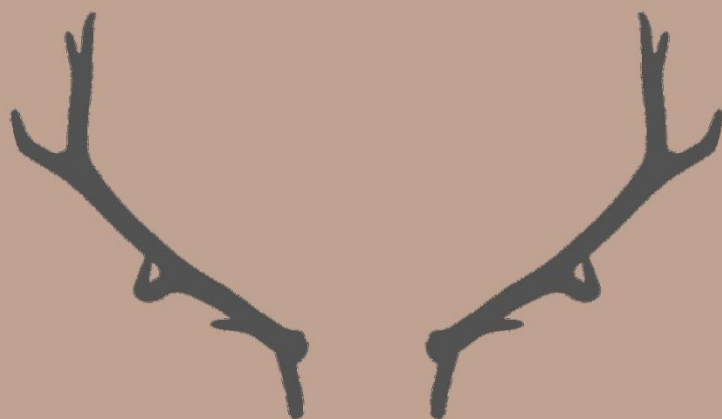

BÜKKZSÉRC

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Bükkzsérc község Településképi Arculati Kézikönyvét tartja a kezében, melynek elsődleges célja a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet, illetve a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alkalmazásával a község arculatának megőrzése, értékeinek bemutatása, valamint irányok meghatározása a fejlődés, jövőbeni építkezések, településkép változása számára.

Gyökerekre épülő, azt izléssel tovább gondoló, a helyet és mások igényeit is tiszteletben tartó magatartás kialakítását célozza meg az épített környezetet alakítók (települési döntéshozók, építetők, tervezők, kivitelezők; helyiek és betelepülők) részéről.

Az Örökségünk fejezet az értékek bemutatásán keresztül tömören jeleníti meg Bükkzsérc történetét. Ezeket a helyi és műemléki védelem segítségével szükséges megőrizni, de szellemiségük életben tartása, a helyiek éntudatának részévé tenni ugyanígy feladat.

A Bükkzsérc községe készített Településképi Arculati Kézikönyv célja településünk egyedi arculatának, karakterjegyeinek megismerése, megőrzése.

Az útmutató és a hozzátartozó rendelet eszköz arra, hogy a településkép a jövőben is egységes maradjon, a lakóépületek illeszkedjenek a meglévő épületekhez. Ezeknek a segítségével az épülő lakóházak is könnyebben tervezhetővé válnak. Az új épületek létrehozása mellett prioritás a hagyományos településrészek megőrzése, vagyis az egyedi anyag és színhasználat, homlokzatkialakítás és az épületek utca és városi megjelenésnek megóvása.

Az építészeti útmutató ajánlásai nem a szabadság korlátozását célozzák, hanem az épített környezethez alkalmazkodó lehetőségeket tárják fel. A jó példák bemutatása is ennek érdekében történik.

A kézikönyvet a település minden lakosa alakíthatja, formálhatja. Belekerülhetnek újabb és újabb szép részletek, példák, épületek és táji elemek egyaránt. Minden, ami körülöttünk van a mi alkotásunk szerint változhat, a közvetlen környezetünkől kezdve a település egészéig.

Vasas Csaba
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1	Köszöntő	3
2	Tartalomjegyzék	4
3	Bevezetés	5
4	Bükkzsérc bemutatása	8
5	Örökségünk	12
6	Településképi szempontból meghatározó területek	21
7	Építészeti útmutató, ajánlások	27
	Telepítés, magasság, tetőhajlásszögek, tetőforma	
	Tornácok	
	Ajtók, ablakok	
	Színek	
	Anyaghasználat	
	Házzszámok	
	Kerítések	
	Kertek	
8	Közterületek településképi útmutatója	43
9	Mai példák-épületek, kerítések	59
10	Mai példák-utcabútorok, hirdetési-és reklámtáblák, buszvárók és kandaláberek	63
11	Impresszum	71

BEVEZETÉS

Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnek, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.

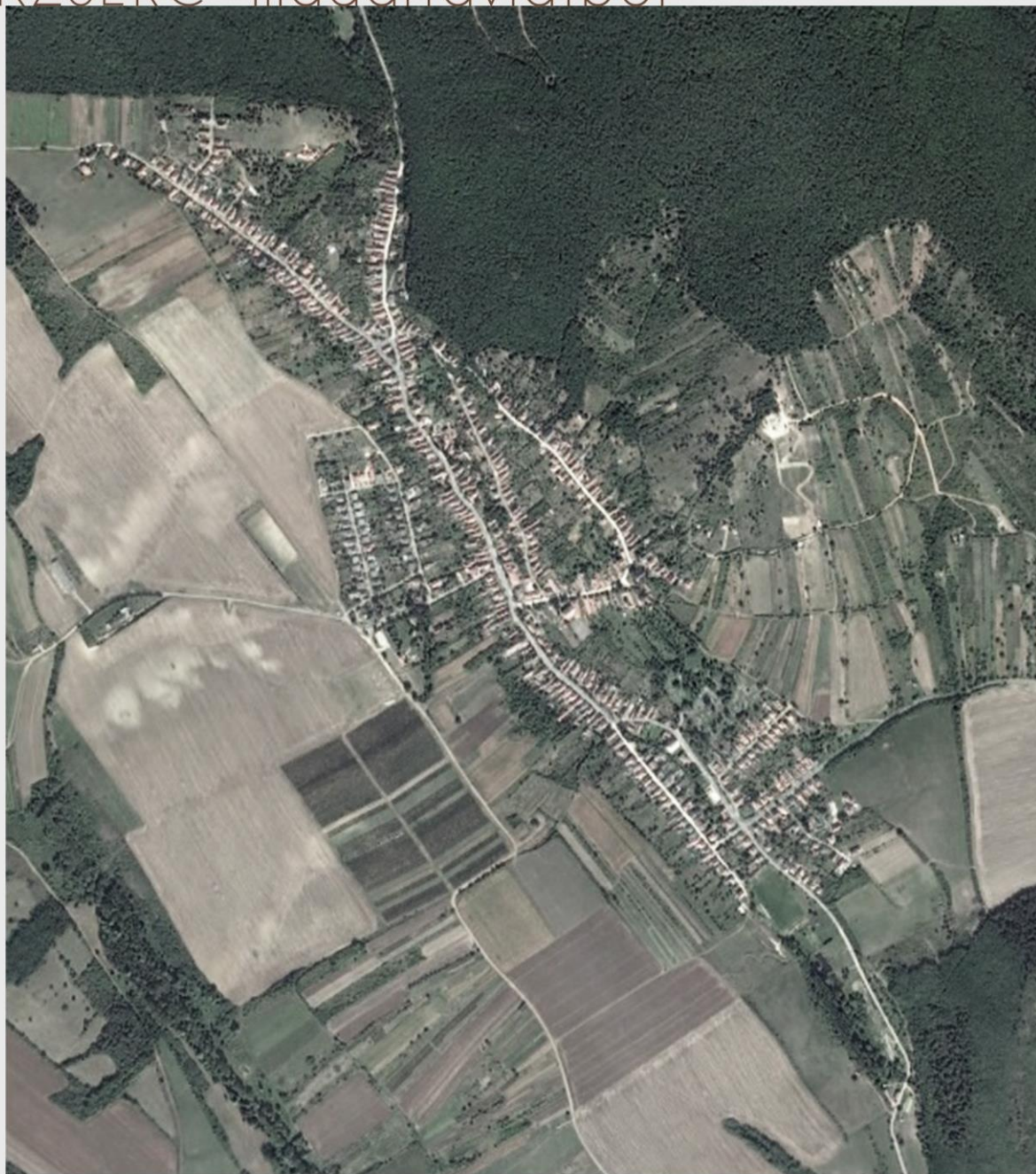
A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkuratírása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

BÜKKZSÉRC madártávlatból

BÜKKZSÉRC BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

Bükkzsérc Egeről 25 km-re a Bükki Nemzeti Park déli határa mentén található.

A Cseresznyés-patak partjait övezve és részben a környező domboldalakra is felkapaszkodva, mintegy 2 km hosszú völgyben helyezkedik el. A település fekvése gyönyörű. A Bükki Nemzeti Park szélén fekvő apró falu festői környezetet nyújt az ide látogatóknak. A település szerkezetét meghatározta az állattartás. A meredek hegyoldalon lévő kis zártkertekben szőlő- és gyümölcsstermesztés a XX. század 70-es éveiben visszaszorult, de a családi házak kiskertjeiben máig megmaradtak a szőlősorok, az épületek előtt pedig kedveltek a gyümölcsfák. A szőlők közelében, a falutól 2 km-re alakultak ki a borospincék. A közel sík részen lévő Alsóhegyi pincék lejárata fölé présházak épültek, a Baglyosban a meredek falba vájták ki a pincéket. A dombtetőről szép kilátás nyílik a falura. Az eltérő karakterű településrészekben más és más építészet jelenik meg, az egymásra figyelő házak sokasága azonban békésen megfér egymással. Természetes dolog, hogy nálunk is vannak olyan házak, amelyek nem igazán illenek a településképhez. Ilyen épületek általában akkor születnek, amikor építetők mindenképpen szeretnék megkülönböztetni magukat környezetüktől. Érthető, ha a sokszor túlgondolt, bonyolult formákból vagy össze nem illő anyagokból összerakott, vagy túlzó méretű házak, zsúfolt kertek előtt fejcsóválva sétálnak el a helyiek. Községünk lakóinak száma jelenleg kb. 1000 fő, de enyhe emelkedő tendenciát mutat. A település tiszta, rendezett, gondozott, az infrastruktúra teljes körű. Az óvodai nevelés, iskolai oktatás, az egészségügyi ellátás szervezett. A Művelődési ház és a Könyvtár mellett a sportélet is jelentős.

Bükkzsércen a Rákóczi út, mint a település főutcája és a vele párhuzamosan futó Petőfi utca hangulata hasonló: hosszúkas, szalagszerű telkeken sűrűn egymás mellett állnak a lakóházak. Az épületeket rendre az É telekhatárra szorítva építették, így remek, D-i tájolású oldalkertre nyilhettek a házak ablakai, tornácai. Az utóbbi időszakokban két területen, a Rákóczi út, illetve az Ady E. és Kertalja utcák mentén alakítottak ki telkeket. Ezek a telkek nagy része beépült az 1960-as, és 1970-es években „divatos” lakóházakkal. Ezek jelentősen eltértek a hagyományos lakóházaktól, de rendezettek, az épített korokra jellemző utcaképet alkotnak. A következőkben először bemutatunk egy válogatást azokból az épületekből, amelyek sajátos értéküknél fogva már hosszabb ideje Bükkzsérc identitását erősítik. A Bükkzsérc egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, így segítsék Bükkzsérc karakterének őrzését, és tovább formálják azt.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Bükkzsérc természeti adottságai, történelmének sokszínűsége adja azt az identitást, ami épületei, közterei szintjén is kifejeződik. A Cseresznyés-patak partjait övezve és részben a környező domboldalakra is felkapaszkodva, mintegy 2 km hosszú völgyben helyezkedik el.

Az itt élők hagyományosan a Bükk erdeiből éltek: az erdei mesterségek közül talán a legjelentősebb a mészégetés, illetve az égetett mész fuvarozása volt, amely során meszes-szekereikkel bejárták az Alföld falvait.

A falut ölelő hegyek déli lankáin kiegészítő foglalkozásként szőlőt termesztettek és borászkodtak – mely foglalkozás az utóbbi időkben szerencsésen kezd újraéledni – és a gyönyörű természeti tájak mellett idegenforgalmi vonzerőként jelenik meg a falu életében.

A község felett emelkedő Hódos-hegy ormára egy különös természeti képződmény, a Patkósziklák vonzzák tekintetünket. A mintegy 100 méter átmérőjű körbe foglalható sziklás képződmény a népi legenda szerint Szent László király lova patkójának a nyomát őrzi.

A községtől délre 1,5–2 kilométer távolságban két helyen sorakoznak a riolittufába vájt borospincék: az Alsóhegyi és a Baglyasi pincesoron. Kiemelkedő az Alsóhegyi közismertebb nevén „felső pincék” között az 1865-ben épült présház. A pincében látványosan kialakított Pincemúzeum várja a vendégeket. A présház és a pince korábban a Katolikus Egyház tulajdonát képezte.

A községben a XX. sz. első felében kőből épült helyi védelem alatt álló parasztház található. Ezek egyike a Községi Emlékház, a Petőfi út 39. szám alatt, melyben régi fényképekből és használati tárgyakból álló kiállítás tekinthető meg.

A település műemléki oltalom alatt álló copfstílusú római katolikus templomát (titulusa: Fájdalmas Anya) Eszterházy Károly egri püspök építtette 1776–1780 között feltehetően Franz József egri építésszel. A templom oltárképe Kracker János Lukács munkája 1779-ből. A község református temploma 1828-ban épült. Imaházát 1825–28 között építették, a tornyot pedig 1884-ben emelték. A templom padozatát holland egyházi támogatással 1997-ben újítták fel.

A Bükki Nemzeti Park lábánál lévő település tipikus bükkaljai falu, gyönyörű panorámával, hagyományos faluképpel, szép házakkal, borospincékkel, pincesorokkal, tiszta levegővel. A Bükkalja-i borvidék tagja.

Bükkzsérc fontos épülete a Községi Emlékház, amely 2004-ben nyílt meg, három időszaki kiállítással.

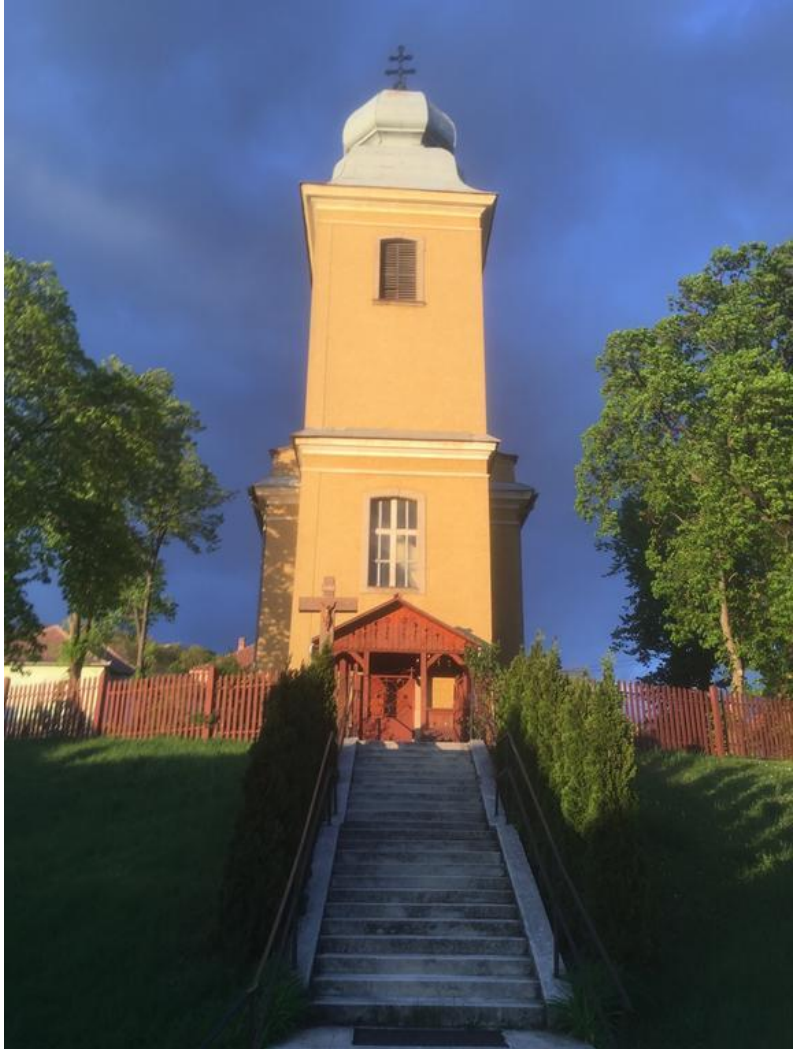
A település, mint egy jellegzetes Dél-bükki falu idegenforgalmi vonzerejét alapvetően meghatározzák a község közigazgatási területéhez tartozó, közel 3800 ha területű, a belterületől nagyjából északi irányban elterülő bükki erdőség, a bogácsi termálfürdő közelsége, valamint az ide látogatók által közúton könnyen elérhető két közeli települések nyújtotta lehetőségek.

A hagyományos falukép nyugalmat biztosít az idelátogatóknak. Az Egri út végén lévő magaslatról körbe tekintve a Kárpátok hegyvonulatának kicsinyített mására emlékeztető hegykoszorúban gyönyörködhetünk. A község belterülete Észak-nyugati végéhez közel található 531 m magas Hódos hegyen egy meglepő látványt nyújtó, mintegy 100 m átmérőjű körbe foglalható patkó alakú természetlen kopár, sziklás képződmény van, ami messziről is jól látható. A községben több parasztház esztétikus megjelenésű, a XX. sz. első felében kőből épültek, a hagyományos népi építészet emlékeinek megőrzésére érdekében megvédésük szükséges.

Az 1776-1780 között Esterházy Károly egri püspök által építtetett copf stílusú római katolikus templom a község egyetlen műemléke. A templomot feltehetően Franz József egri építész építtette, de egyes források Fellner Jakabot tartják építőnek. Eredeti oltárképét nagy valószínűséggel Kracker János Lukács festette. A jelenlegi oltárképét, amely a Fájdalmas Anyát ábrázolja a keresztről levett Jézussal, Takács István mezőkövesdi templomfestő készítette 1938-ban. A templom szószékének hangvetőjén az osztrák császári korona látható.

Az 1828-ban épült református templom. Ennek imaházát 1825-28 között építették a tornyot pedig 1884-ben emelték. A templom padozatát holland egyházi támogatással 1997-ben újítták fel. Ugyanakkor helyezték el a fából készült mives faragású függő és fali világítótesteket és a karzat új tartóoszlopait is, amelyet Sebestyén József Erdélyből származó noszvaji fafaragó készített. A templom külső és belső felújítására nagyarányú állami támogatással, valamint a helybeli református egyházközség tagjainak adományaival és odaadó munkájával legutóbb 2000. és 2001. években került sor. Itt is megvalósult a templomtorny díszmegvilágítása, a működő toronyórák felszereltetéséhez anyagi támogatással a község lakosságának szélesebb köre is hozzájárult.

Baptista Imaház a község északi részén a Rákóczi és a Hősök utcák elágazásánál található és a környék meghatározó jellegű vallási középülete. A torony nélküli imaházat az 1900-as évek elején Bükkzsércen meghonosodott és rövidesen megerősödött baptista gyülekezet adományaiból és tagjainak áldozatkész munkájával 1910. évben építették, amelyben az első istentiszteletet 1915. év január 1-jén tartották. Az imaház bejárata fölötti félköríves külső homlokzaton a "Vigyázatok és imádkozzatok. Baptista Imaház" felirat látható.

Rákóczi út 120.) eredetileg "Leventeotthon"-nak tervezték és 1941-ben építették. A II. világháború befejezése után az épület fokozatosan átvette a "Művelődési Ház" funkciót, amit a benne elhelyezett könyvtárral együtt ma is betölt.

A község további köztéri létesítményei és középületei: Az I. világháborús hősi emlékmű (Petőfi út 13-15.) 1939. évben épült terméskőből, bogácsi dácit tufából. Kivitelezője Papp Károly bükkzsérci kőművesmester volt. A szobor utca felőli oldalán az I. világháború bükkzsérci hősi halott katonáinak márványtáblába vésett névsora és felette a koronás magyar címer reliefje van elhelyezve. A kissé tömör obeliszk formájú szobor tetején az építéskor elhelyezett bronzból öntött turul madarat 1951-ben az országban akkor fennálló politikai felfogás nyomására eltávolították. A turulmadarat az 1989. évi politikai rendszerváltás után a megyében az első között újraöntötték és visszahelyezték a szoborra. A II. világháborús hősi emlékmű a község központjában a művelődési ház előtti kis téren helyezkedik el. Az ugyancsak bogácsi dácit tufa terméskőből készült obeliszk formájú szobrot eredetileg más célra emelték és 1952. május 1-jén avatták fel. Akkor a szobor utca felőli oldalán a "Békét akarunk" feliratot vésték a két, koszorú alakba hajló pálmaág fölé és az obeliszk csúcsán egy fémből készült, 5 ágú csillagot helyeztek el. A szobrot a község neve első okleveles említésének 750-dik évfordulóján (- gazdasági okokból-) 1998. évben Kő Pál neves szobrászművész tervei alapján a községi önkormányzat hősi emlékművé átalakította. Ennek során eltávolították az obeliszkről az ötágú csillagot, az obeliszk felső részén elhelyezték az önkormányzat által akkor elfogadott községi címet, a szobor négy oldallapjára pedig a II. világháborúban hősi halált halt bükkzsérci katonák márványlapba vésett névsorát helyezték. A két hősi emlékmű köré a diszes lánckorlátot 2005 évben helyeztette el az önkormányzat.

Az Általános iskola (Petőfi út 13-15.) épületét a vele egybeépített tornateremmel együtt Dósa Károly építésmérnök tervei alapján 1989-ben emelték. A korszerű 8 tantermes iskolával kiváltották a korábbi, már korszerűtlenné vált, a Petőfi út 42. szám és a Rákóczi út 122. szám alatt működött iskolai épületeket. (Ezekben az épületekben az 1948 évben létrehozott "Állami Általános Iskola" előtt a Református Elemi Népiskola és a Római Katolikus Elemi Népiskola működött.)

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRESZ

A település szerkezete gyakorlatilag a XIX. század óta nem változott a korabeli katonai felmérési térkép szerint. Településképi szempontból meghatározó területként lehet kezelni a térképen megjelölt történelmi település rész területét. A lakóterületen történetileg kialakult oldalhatáros beépítést kell alkalmaznunk. A településképi egységességét őrizni segít, ha a ház kontyolt tetővel vagy oromzattal fordul az utca felé, az adott területen jellemző kialakítások szerint. Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc, a népi építészetre jellemző 35-45 fok közötti tetőhajlásszög. Utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat csak ott érdemes építeni, ahol a környező épületek már ilyenek. Keresztbe beforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk, és szabadon élvezhetjük a Bükkzsérci dombos táj egybefüggő látványát.

A pincesoron jellemző, domboldalra merőleges oromfalas nyeregtető, az új építéseknel, felújításoknál is ezt a jelleget kell megtartani. A présházak építésénél a kialakult építési karakterekhez kell igazodni, kerülni kell az építészeti elemek alkalmazását, a pincesorhoz nem illeszkedő díszítéseket. A présháznaknál tetőtérben erkély, loggia nem építhető.

A történelmi településrészt területi építészeti örökség védelmére javasolt területként szükséges kezelni.

ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

A település részen az 1960-es évektől épültek lakóházak, az akkor országosan jellemző karakterekkel (sátortetővel, típustervek). A falusi hagyományoktól eltérő épület méretek, arányok ellenére viszonylag egységes utcaképet alkotnak. Új építkezésnél, átalakításnál, a tetőformával igazodni kell a szomszédos épületekhez. Jellemzően földszint plusz tetőtér beépítéses házak építése kívánatos, megtartva az oldalhatáron történő beépítést.

Az emeletes házakkal beépült utcákban szintén emeletes házak építése ajánlott.

GAZDASÁGI TERÜLETEK

A település peremén elhelyezkedő, majorszerűen beépített terület gazdasági tevékenységekre szolgál. Új építés esetén az épületek szabadonállóan elhelyezhetők, a funkcióval összefüggésben felmerülő, szükséges védőtávolságok, továbbá a tűztávolságok betartásával.

Gazdasági funkciónál a rendeltetésnek megfelelő kialakítás és a megtérülés, az alacsony beruházási és fenntartási költségek elsődlegesek, azonban célszerű a tájkarakter megőrzését, a település hagyományainak tiszteletben tartását is szem előtt tartani. A területen elektronikus hírközlési létesítmények elhelyezhetők.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Mezőgazdasági területek (erdőgazdaság, szántók, szőlők), különleges tájvédelmi területek, élő vízfolyások tartoznak ide. A tájkarakter megőrzése elsődleges szempont. A területen elektronikus hírközlési létesítmények elhelyezhetőek.

Terepműtárgyak, információs táblák tájba illeszkedően alakítandók ki. Hirdetési és reklámtábla elhelyezése ezen a területen nem javasolt. A tájképvédelmi jelentőségű területeket meghatározó területként szükséges kezelni.

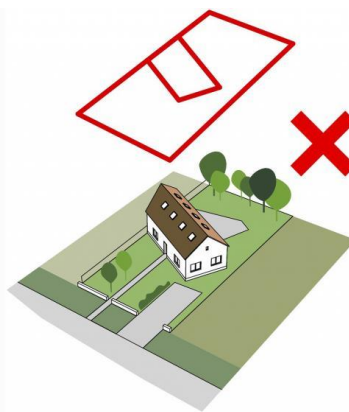
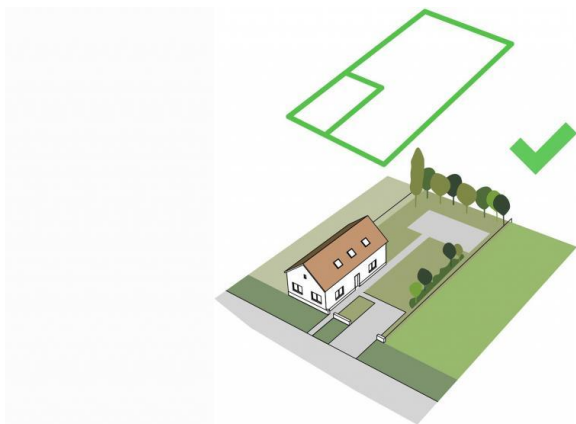

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TELEPÍTÉS

A történeti településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

MAGASSÁG

Bükkzsércen található családi házak magassága közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Bükkzsérc utcaképebe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

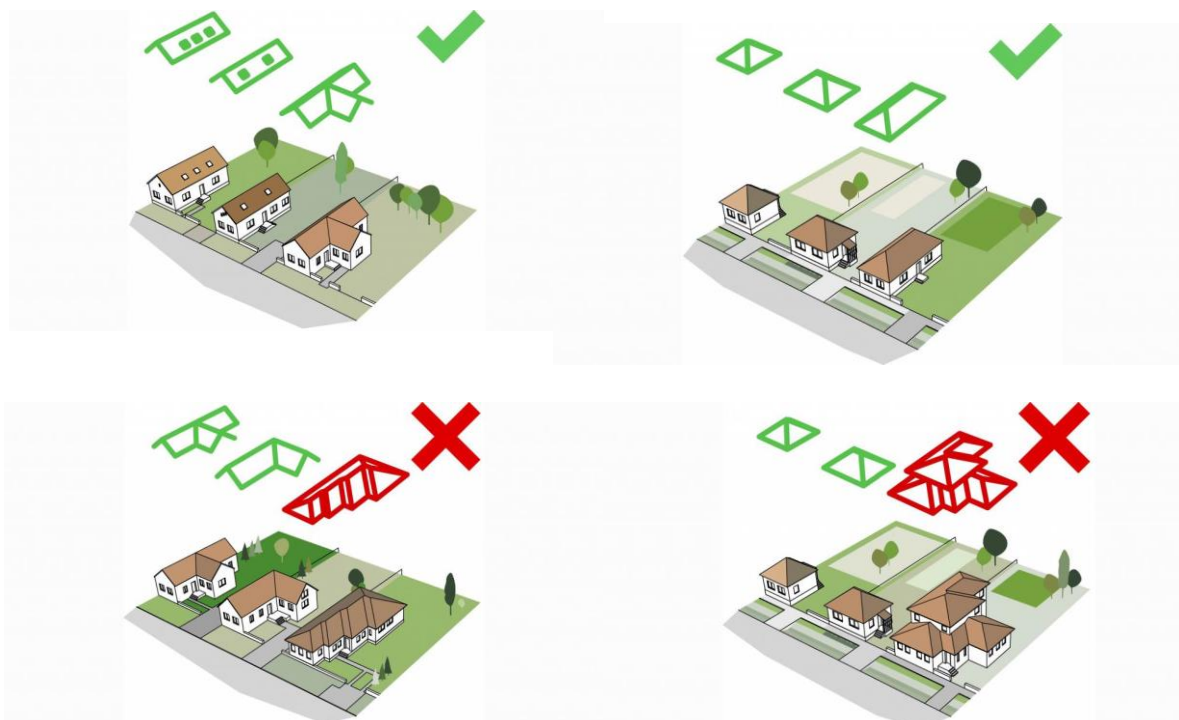
Bükkzsérc községben található családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Bükkzsérc utcaképebe.

TETŐFORMA

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Amennyiben az építési telek körül sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

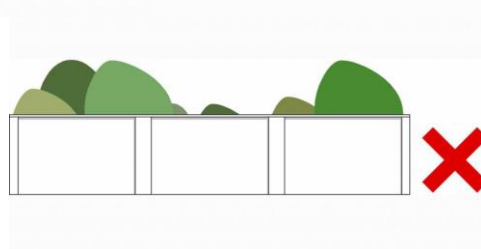
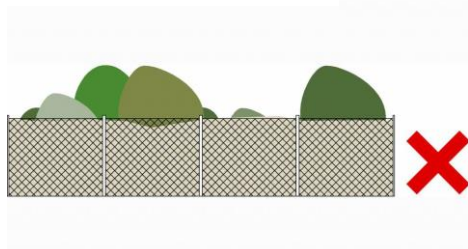
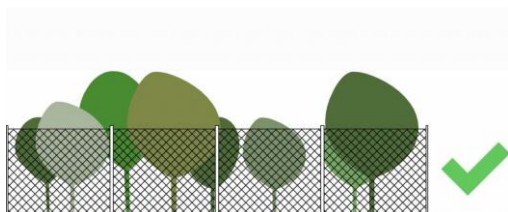
ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Bükkzsérc színvilága közel azonos, megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Bükkzsércen, a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a riktó színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉS

Bükkzsérc községben az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ékes példái Bükkzsércen is jól megfigyelhetők. Ezek az átmeneti „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását. Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt új otthonunkba.

AJTÓK, ABLAKOK

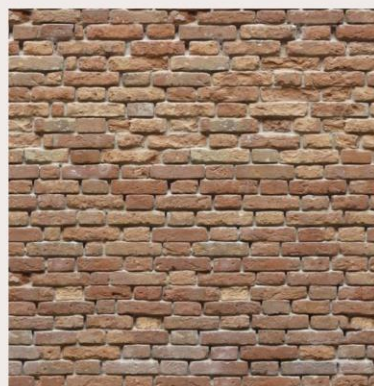
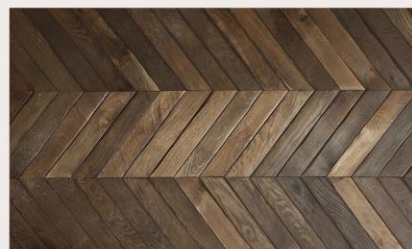
Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A három megkülönböztetett településkarakter nyílászáróiban is eltérő képet mutat, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is. A hagyományos nyíláskialakítás a történeti településrészen jól megfigyelhető: két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. A történeti településrészen hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

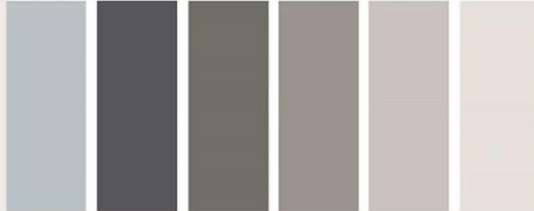
ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat - mint például a fotón látható természetes kőburkolatt - nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

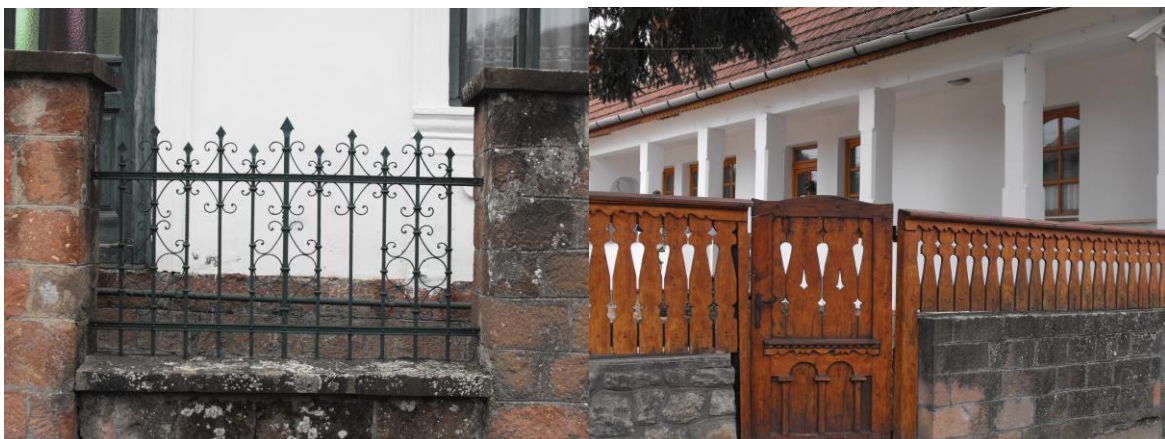
SZÍNEK

A szín egy olyan különleges eszköz az építészek kezében, amelynek nincs anyaga és nem kerül pénzbe, mégis nagy hatással bír.

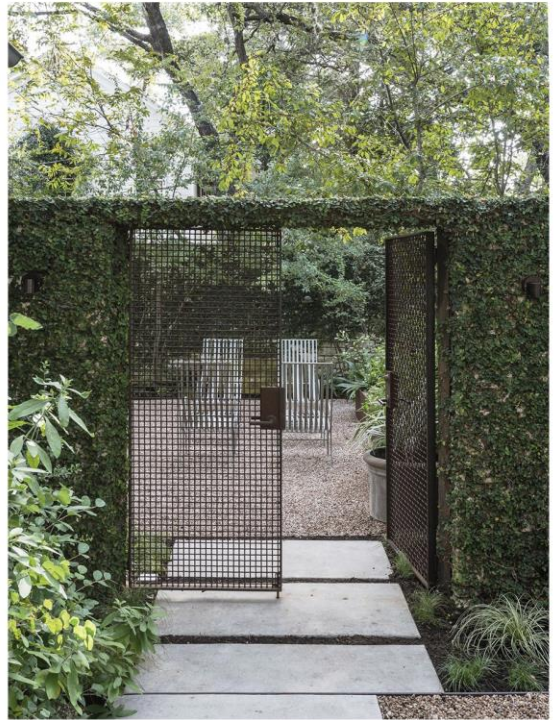
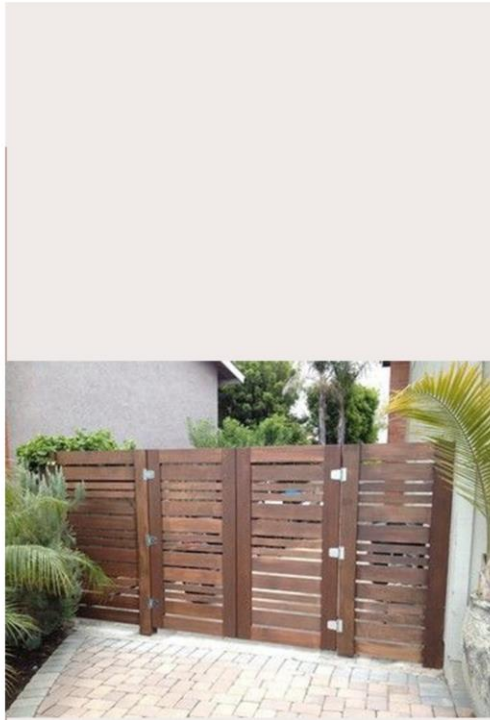
HÁZSZÁMOK

KERÍTÉSEK

A régi házak részleteit öröm megfigyeln! Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyik aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már mást szeretne (mégis túl élénk a szín) vagy az elérhető technika lehetővé teszi (LED-es lámpák, motoros kapu, rejtett árnyékoló).

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. A történeti településrészben a tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének

megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét. Kertünk teremti meg a kapcsolatot a természettel; annak változása tetten érhető benne, hiszen minden évszakban más-más arcát mutatja. Változatos növényalkalmazással többféle élőlénynek biztosíthatunk életteret. Általában a rejtettebb, intimebb hátsó kertrész a szemlélő előtt észrevétlen marad. Bükkszéren néhány utcából azonban mégis megcsodálhatjuk a rendszeresen, szeretettel gondozott hátsó kerteket, amelyek nem csak pihenésre, felüdülésre szolgálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk bennük.

KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

közterek, közparkok, közkertek

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozottan fontos. Rendszerint ezért e teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi. A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

A közterek, közparkok esetében alapvető szempont kel, hogy legyen a minél kisebb beavatkozás, a természettel nem konkuráló tájépítészeti elemek, megoldások alkalmazása.

Játszóterek kialakításánál is el lehet térni a szabvány elemeken túl, kreatív ötletekkel készülhetnek kevésbé „befejezett”, a gyerek fantáziájára jobban építő szabadtéri játékok. A helyszín adottságai, a környezet legyen mindig meghatározó ezek tervezésénél is.

UTCÁK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet. A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet. Fontos odafigyelnünk a folyamatosan átalakuló településszélek rendezésére. A település vonalas elemei vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is. Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki.

A járdák közelében alacsony cserjék közép magas cserjefoltokkal, majd fák, ismét cserjék, végül cserjékkel oldott parkolóhelyek kialakítása kötheti össze a járdát és a közutat. Törekedjünk a térhasználatok világos szétválasztására. Ne alkalmazzunk gyepet az utak, parkolóhelyek közelében, hogy elkerüljük a gyepről parkolást.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalaait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel)

tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére.

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk. Minden apró burkolatrészletet meg kell tervezni, a kerítések lábazataihoz illeszkedéstől kezdve a zöldfelületek szegélyéig.

Az egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy e felületek kapcsolatot teremtsenek az előkertekkel, és egymáshoz is illeszkedjenek, egységes sávot képezzenek. Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben. Itt a gépkocsivezetők szemmagasságát is figyelembe kell venni! 50-80 cm magas cserjéket, évelőket telepítsünk. A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálásának elkerülése érdekében. A víz környezetünk egyik leglátványosabb eleme, ugyanakkor a kellemes közérzet biztosításának alapja. Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településképi létrehozásához. Ugyanakkor a csapadék hasznosítása, megtartása nagyban megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntartását. A történeti részekben az árkok fontos településképi elemek. A vízfolyások a település legattraktívabb elemei lehetnek. Környezetének alakítása közös ügy is, több közösségi szemétygyűjtés, növényültetés valósult meg.

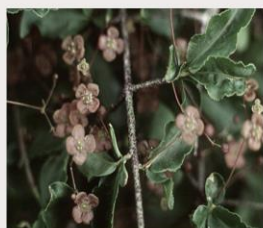

NÖVÉNYEK

Honos magyar növényfajok, melyek telepítésre javasoltak. A fotókon látható növények sorrendben:

bibircses kecskerágó, közönséges boróka, közönséges bükk, csertölgy, csíkos kecskerágó, közönséges dió, egybibés galagonya, fekete bodza, fűzlevelű gyöngyvessző, gyepűrózsa, közönséges gyertyán, hamvas éger, hárs, hegyi juhar, homoktövis, húsos som.

kányabangita, kökény, kutyabenge, madárberkenye, magyar kőris, mezei szil, mezei juhar, mogorós hólyagfa, ostorménfa, pukkanó dudafűrt, rekettyefűz, rezgő nyár, szőrös nyír, ükörke lonc, vadalma, varjúútövis

TIPOGRÁFIA

A következő oldali képen szereplő fontok letisztult vagy elegáns megjelenésükkel kiválóan illeszkednek bármilyen környezetbe, visszafogott rajzolatuk miatt bárhol alkalmazhatók.

Vannak köztük közép-európai betűkészlettel rendelkezők is, melyek csak angol írásjeleket ismernek.

Utcatáblák, hirdetések és reklámtáblák, cégek tervezésénél javasolt grafikus, tipográfus bevonása.

FUTURA

—

MONTSERRAT

—

BRANDON
GROTESQUE

—

MOON

—

BODONI

—

MODERN NO. 20

—

MRS. EAVES

—

PISTILLI

SANS SERIF

SERIF

MAI PÉLDÁK

épületek

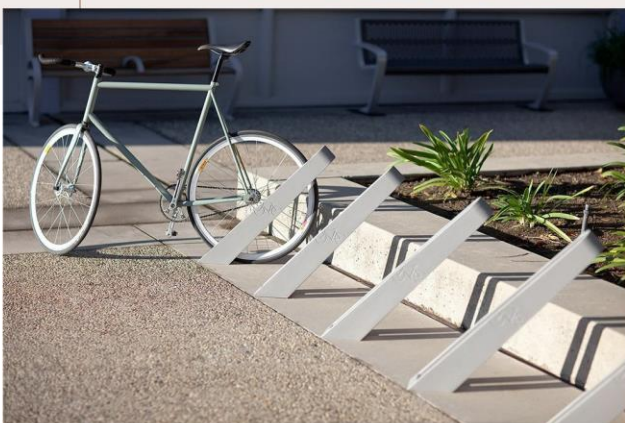
MAI PÉLDÁK

utcabútorok, hirdetés és reklámfelületek, buszvárók és kandeláberek

UTCAI PADOK

UTCAI HULLADÉKGYŰJTŐK, KERÉKPÁRTÁROLÓK

BUSZMEGÁLLÓK, REKLÁMTÁBLÁK, HIRDETŐFELÜLETEK

UTCAI LÁMPÁK ÉS KANDELÁBEREK

IMPRESSZUM

Készült Bükkzsérc község megbízásából, 2017-ben.

Készítette: Szeberin István_építésmérnök

Szeberin Kitti Lilla_építőművész, belsőépítész és környezettervező művész

Fotók: Szeberin István

Képek forrásai:

Műholdképek: google maps

Építészeti útmutató ábrái:

a Lechner Tudásközpont ábráinak felhasználásával (tak.lechnerkozpont.hu)

Építészeti útmutató-ajánlások:

pinterest.com, archdaily.com, dezeen.com

Mai példák-épületek:

archdaily.com, epiteszforum.hu

Mai példák-utcabútorok, hirdetési és reklámtáblák, buszvárók és kandeláberek:

mmcite.com/hu, pinterest.com

Felhasznált irodalom:

<https://www.bukkszerc.hu/telepules-latnivaloi>

<http://elmenyekvolgye.hu/kaptarkovek/2-bukkszerc>

<http://www.pincefalvak.hu/pincesor/91-bukkszerc>

